

S u l t a n i Y e ğ a h S a z S e m â i s i

Ney

N e d i m A ğ a

Usûlü : Aksak Semâî [10 / 8]

1 . H a n e / (H a n e - i E v v e l) / (S e r h a n e)

S O N / (T e m m e t)

Y ü r ü k S e m â i U s û l ü

*) Altı zamanlıdır.

*) 3 tane 2 zamanın veya iki tane 3 zamanın, başka deyimle, üç Nim Sofyân veya iki semâinin birbirine eklenmesinden meydana gelmiştir (2+2+2=6 veya 3+3=6).

*) 6/8'lik birinci, 6/4'lük ikinci, 6/2'lik üçüncü mertebeleri kullanılmıştır. 6/8'lik mertebeye Yürük Semâi, 6/4'lük mertebeye Sengin Semâi, 6/2'lik mertebeye Ağır Sengin Semâi demek doğru olur. Fakat bu bizde karıştırılmış ve 6/8 ve 6/4'lük mertebeler çok kere birbirinin adını almıştır.

*) 6/8'lik ve 6/4'lük fasılların Yürük Semâilerinin mecburi usûlüdür. Yürük Semâi formasında her zaman kullanılmıştır. Zaten Ağır Semâiler ya 10/8'lik, 10/4'lük veya 6/4'lük, 6/2'lik mertebesini, yani Ağır Sengin Semâi usûlünü kullanmak en doğru olandır. Fakat yukarıda söylendiği gibi bu, bizde karıştırılmıştır.

*) Klâsik mûsikimizin en hareketli beste şekillerinden biridir. Bu türün de sözleri dört mısra, yâni murabba'dır. Ritm şekli olarak yürük semâi usûlünün 6/4 ile 6/8 mertebeleri kullanılır. Çok kullanılmış ve çok beste yapılmış bir formdur. Değişik türleri bulunmakla birlikte en çok şu şekli görülür: Dört mısra ikişer mısralı iki bende ya da hanelere ayrılmıştır. Her mısradan sonra terennüm devreleri gelir. Bu sebeple birinci, ikinci, dördüncü mısraların bestesi aynıdır. Üçüncü mısra miyanı teşkil eder. Bestesi diğer mısralardan farklıdır; makam geçkileri bu bölümde yapılır. Yürük semâilerde usûl geçkileri yapılmaz.

Kaynak :

1) ' Türk Musikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY

2) ' Türk Mûsikisi Nazariyatı ve Usûlleri-Kudüm Veleleleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

U s û l

Türk Musikisinde, eşit sayıda, muhtelif vuruşlardan meydana gelmiş kalıplara "Usul" denir. Bu vuruşlar düzenli bir tempo ile aksamadan eser bitene kadar icra edilir.

Usul değeri portede, donanıma yazılır ve sol anahtarından sonraki arıza işaretlerinin hemen sağında yer alır.

Türk Musikisinde usullerin klasik icrası; sağ elin sağ dize, sol elin sol dize vurulmasıyla belirtilir.

Usulün vurulmasına daima sağ el ile başlanır. Birinci vuruş kuvvetli olarak vurulur. Usuller, birbirine paralel çizilen iki yatay çizgi üzerine yazılan notalarla belirtilir. Üst taraftaki çizgi sağ eli, alt taraftaki çizgi sol eli gösterir. Usulün çizildiği çizginin sol tarafına "usulün kıymeti"ni ve "usulün zamanı"nı gösteren sayılar yazılır. Üst tarafa yazılan sayı usulün kıymetini, alt tarafa yazılan sayı ise usulün zamanını gösterir. Türk Musikisinde kullanılan usuller şu kelimelerle ifade edilir; Düm, Tek, Te-ke, Te-ek, Te-ka, Ta-hek.

Bunların anlamlarını da kısaca belirttikten sonra Türk Musikisinde kullanılan usulleri incelemeye başlayalım. Düm: Sağ elle sağ diz üzerine vurularak gösterilen kuvvetli zamanı belirtir. Tek: Sol elle sol diz üzerine vurularak gösterilen hafif zamanı belirtir. Te-ke: Birbirine eşit iki zamanı gösterir. Sağ ve sol el birbiri ardınca dizler üzerine vurularak icra edilir. Te-ek: Sol elin sol diz üzerine iki vuruş kıymetinde vurulacağını belirtir. Te-ka: Bir kısa ve ardından bir uzun zamanı belirtir. Sağ el kısa, sol el uzun zamanda icra edilecek demektir. Ta-hek: "Ta" hecesinde iki el birlikte havaya kalkar. "Hek" hecesinde yine iki el birlikte vurulur. Usuller, "Basit Usuller" ve "Birleşik Usuller" olmak üzere ikiye ayrılır. İki tane basit usul vardır. Bunlar; iki zamanlı ve üç zamanlı usullerdir.

Yürük Semâi D a r b U s û l ü

[6 / 8] 'lük Yürük Semâi Mertebesi

- 1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 4 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Zayıf]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]